

foto: mateu riço

~ L'emigració porrerenca a Cuba ~

L'Escola Nova: Escola Mallorquina

Des d'enguany, l'Escola Nova de Porreres és un poc més nova: ha començat a incorporar l'ensenyament en català, i, a mesura que passin els anys escolars, l'anirà estenent a tots els cursos.

La nostra escola era i és geogràficament mallorquina, no podia ser d'una altra manera; però no ho ha estat i encara no ho és del tot, des del punt de vista cultural.

L'ensenyament en llengua catalana s'ha d'entendre dins del marc de la normalització cultural -i, per tant, lingüística- del país on vivim. Si hem canviat o volem canviar tantes coses que provenen d'una situació anormal, no podem deixar de banda l'instrument de comunicació que és propi i que utilitza la majoria de la comunitat.

Qualsevol procés de normalització cultural i lingüística no pot desentendre's de l'educació i de l'escola com a medi i lloc on conviuen i aprenen sobre l'entorn els nins i nines del país. Aquest aprenentatge necessita d'una llengua vehicular que entenem (i així és arreu dels països normals) que ha de ser la llengua pròpia (del país).

A part d'altres raons d'orde històric i cultural,

hi ha una raó pedagògica fonamental: la maduració lingüística de l'individu va acompanyada sempre d'un desenvolupament personal general (no hi ha una cosa sense l'altra; vegem per exemple el cas de deficiències psíquiques o de malalties mentals).

Les activitats lingüístiques s'han d'entendre de manera globalitzada i com a instrument essencial de coneixement -darrere la paraula hi ha el pensament-. No podem pertorbar el mecanisme normal d'aprenentatge: quan parlem de *llenguatge* parlem de *comprensió* (entendre allò que ens diuen) i d'*expressió* (parlar de forma coordinada).

Als nostres temps, també cal que poguem utilitzar el llenguatge escrit (comprensió: llegir; expressió: escriure). Si no es dona aquesta globalització som analfabets.

Desgraciadament, les escoles que hem tengut al nostre país han xapat de forma artificial aquest funcionament lingüístic i hem tengut una llengua per parlar i escoltar i una altra, diferent i impròpia, per llegir i escriure. Les conseqüències les podem observar a cada pas de comunicació lingüística que donam.

Per això, hem d'estar contents que l'Escola Nova de Porreres hagi pres la decisió de normalitzar el seu ensenyament i afegir-se al moviment d'Escoles Mallorquines, el moviment que marca avui la renovació pedagògica i l'avanç a Mallorca.

LES MES CONEGUDES. LES MES ACTUALS
I TAMBE LES MES SELECTES MARQUES

**ROBA ESPORTIVA,
TEXANS**

**Elegància i estil de vestir
propis**

**CANA JERONIA
MOLI D'AIGO**

C/ Almoïna, 18. Tel. 64 73 02
PORRERES

**AMB EL PREC DE
PUBLICACIO**

Sr. Director:

Al LLUM D'OLI de l'agost d'enguany hi trobam una notícia que fa referència a certa brutor que hi ha davant l'entrada principal del Santuari de Monti-Sion.

Tots els porrerencs i forans que hi hem pujat ignoram on es troba aquest suposat munt de fems dins les propietats del Santuari, d'on ens sentim directament responsables.

És per això que trobam que la citada informació demanant-nos responsabilitats sembla tendenciosa i grossera pel contingut i per la forma.

Agraïm tots els avisos i crítiques constructives que persones directament o indirecta ens fan. Creim que és bo que tots ens preocupem de la neteja de pertot arreu i fins i tot que tots hi posem les mans abans de tirar pedres.

En nom i per ordre del Consell Parroquial:

*Joan Mas
Secretari substitut.*

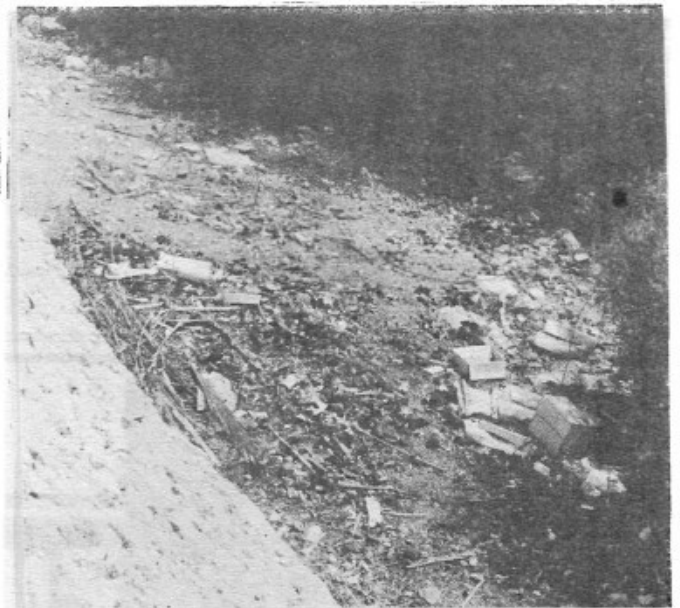
Nota de la redacció.

Agraïm de bon de veres aquesta contesta i lamentam que el Consell Parroquial s'hagi molestat per la nota que vàrem publicar a l'anterior número i li donam la raó en el fet que fins i tot són una mica grossers els termes que s'hi usen, els quals es varen utilitzar amb voluntat i to humorístic sense intenció de ferir ningú ni de molestar, sinó per fer una crítica desenfadada que contribuís a solucionar el problema, que era l'única cosa que s'hi pretenia.

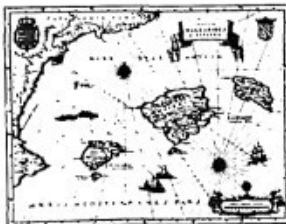
Sense ganes de polèmica, volem afegir que aquesta brutor existeix i es troba en terrenys que les autoritats religioses no hi tenen res a veure, però ningú no pot estar-se de pensar que hi va a parar des de la part que sí és de la seva propietat.

Siguin dins una part o a l'altra creim que qualcú hauria d'agafar la part de responsabilitat que li correspon i fer-ho net -i no donar-hi més voltes-, perquè la brutor com més la remenen més pudor fa. L'escrit intentava denunciar (com queda més clar en aquesta nota) l'abocament incontrolat de fems, no la responsabilitat del propietari dels terrenys. I ja que tractam aquesta qüestió, ens sap greu haver de precisar que a un altre lloc de Monti-Sion també hi ha un altre femer incontrolat, que és un important niu de contaminació, de rates i una imatge negativa per a tots els porrerencs i forans que hi pugen i ho veuen.

Com que al final la resposta ens recorda que hi posem les mans abans de tirar pedres, creim que és bo que tots col·laborem en la tasca constructiva de netejar o de no embrutar, però potser seria millor abans aclarir si són tots els qui embruten o només un parell.

*La brutor de Monti-Sion
qui la farà neta?*

A la Mar Mediterrània, herència de la Cultura de la civilitat, emergeix l'Illa de Mallorca. El seu marçalló clima i privilegiada situació fan que la visió termal i turística hi és una experiència amb conegut des de l'any 1902.

Jaume Mesquida

VINYES I BODEGUES A PORRERES (MALLORCA) Tel. 971 647106

VENDA DIRECTA A LA BODEGA

INAUGURAT EL CENTRE DE LA TERCERA EDAT

El dia de Sant Roc, a les deu i mitja del matí, va tenir lloc l'acte d'inauguració del centre de la tercera edat, construït gràcies a un conveni subscrit entre l'Ajuntament i la Comunitat Autònoma.

El President del Govern Balear, Gabriel Canyelles, va ser rebut pel batle, Josep Roig, i pels membres del consistori. A l'acte d'inauguració el batle i el president dirigiren breus discursos al públic.

Posteriorment visitaren les instal·lacions del centre, ubicat a l'edifici, que data de 1792, i que ha estat rehabilitat. A la primera planta s'hi instal·larà un bar i una sala de jocs; a la segona s'habilitarà una sala de televisió i alguns despatxos.

VIATGE GASTRONOMICO-CULTURAL PER LES COMARQUES CATALANES DE L'EMPORDA, LA GARROTXA, EL GIRONES I EL RIPOLLES (es visitarà l'antiga parròquia de Sant Andreu de Porreres a la vall de Binyana)

De dissabte, 5 de desembre, a dimarts, 8

SORTIDA: Divendres dia 4 a les 24 h., amb vaixell.

TORNADA: Dimarts dia 8 amb avió a darreja hora de la nit o amb vaixell a les 24.

PREU PER PERSONA. Socis: 24.500 ptes.

No socis: 25.000 ptes.

El preu inclou el bitllet de vaixell, l'hotel, autocar, berenar del matí i dinar. El sopar és a càrrec de cadascú. Els que tornin amb avió tendran un suplement de 900 ptes.

PLACES LIMITADES. Apunteu-vos-hi abans de dia 27 de novembre.

Persones encarregades:

Joan Barceló Bauçà. tel. 647375

Maties Lladó Cerdà. tel. 209970

Rafel Barceló Barceló. tel. 647883

Vicenç Marí Sastre. tel. 647322

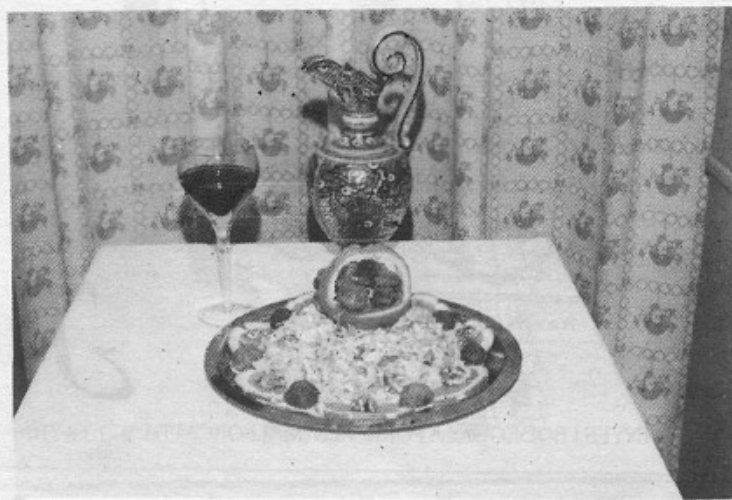

**Especialitat en pastisseria
salada i dolça**

**Per a les seves festes i
celebracions
FORN CA'N MIQUEL**

Carrer de l'Almoïna, 22

PORRERES

**NO S'HAURIA
DE...**

◆ Ecurar la síquia de Na Poruga i, així, no hi hauria embossos quan plou.

◆ Llevar herbes dels carrers.

◆ Restaurar les creus del camí de Monti-Sion, vïctimes de l'erosiõ i de la pols.

◆ Prohibir que, especialment les motos i ciclomotors, circulin fent tant de renou pels carrers, i sobretot els vespres. La contaminaciõ acústica és una altra classe de molèstia colectiva.

◆ Impedir que circulin massa de pressa pel casc urbà.

◆ Fer netes les voreres dels camins i, d'aquesta manera, serien dos metres més amples. A qualcun ja el podem anomenar *camí dels romaguers o camí del fonoll*.

VOLEU ANAR A CAVALL

D'aquí a poc temps els porrerencs, i tothom que vulgui, podrà intentar fer pinets amb cavalls de raça, gràcies al Club d'Hípica que un súbdit holandès instal·la a Son Bages. Se'n podrà ser soci o alumne amb quotes. L'hípica cada vegada més a prop.

JAUME MARTORELL,**DIRECTOR GENERAL DE CULTURA**

Felicitam l'ex-batlle, Jaume Martorell Cerdà, pel seu nomenament com a Director General de Cultura de la Conselleria corresponent del Govern Balear. Com a porrerencs cal estar orugllosos de l'important càrrec a què ha accedit el nostre paísà i veí. Li desitjam una positiva labor el davant d'aquesta nova responsabilitat.

ESPERANT EL PARC INFANTIL

Una de les aspiracions de la poblaciõ és que es construesqui un parc infantil i la creaciõ de més zones verdes, acompanyat d'instal·laciõ de bancs allà on fa cin falta, sense haver d'esperar quatre anys més.

TIRADA DE GUÀTLERES

Organitzada per la Societat de Caçadors *La Porrerense* se celebrarà el pròxim dia 25 una Tirada de Guàtleres, dins una sèrie de celebracions que es faran amb motiu de la Fira.

AGLOMSA**AGLOMERADOS MALLORCA, S. A.**

Oficinas: Mariano Aguiló, 2 - Palma
Tfno.: 27 01 50

Planta: Cantera Son Amat - Porreras
Tfno.: 64 71 20

SA FILHARMONICA NO SE ROMPRA

Sa Filharmònica va més alegre que un diumenge, i es qui la intenti espanyar no sap lo que se'n magenca, perquè ella és porrerenca, no se vincla ni se trenca ni se romp ni se romprà.

R. Garí.

devers la música

Per part de l'Ajuntament s'intentà encarrilar la solució a l'actual situació de la Filharmònica. Es creà una comissió, presidida pel Dr. Josep Miró Nicolau i integrada per altres porrerencs, que, segons opinions recollides, no són els més indicats. Però això és opinable. El fet important és que complequin tan bé com sigui possible la missió encomanada. Per la nostra part, estam satisfets que el nou director, el professor Sr. Peris, sigui, segons les opinions recollides, una gran persona i un bon professional, que sigui ben rebut per les noves generacions de la Banda de Música. Que el seny, per part de tots, permeti que La Filharmònica comenci una nova etapa de millora.

Seguint amb el mateix tema de la música, hem de dir que les notes aconseguides pels alumnes als exàmens del Conservatori, han estat bastant desiguals. Destaquen les excel·lents notes tretes per Cristina Sorell, Margalida Alcona, Joan Martorell i Margalida Gornals.

TAMBÉ S'ENDUEN L'AIGUA

Des de la finca de Son Rosselló, amb un clot obert a un centenar de metres del terme municipal porrerenc, trauran d'aquí a poc temps l'aigua per abastir el terme de Carpos i el de Ses Salines, amb la Colònia de Sant Jordi inclosa. Igualment davant Els Monjos construeixen un gran depòsit, que servirà d'estació impulsora. I si el projecte de construir una altra gran bossa d'aigua dins el camí que han de recórrer les aigües que vénghin des de Palma per regar la zona de Carpos i Ses Salines, dins la finca de Son Cudem o de Son Valls, podem veure que només servim per donar pas i riquesa als nostres veïnats. Cada dia que passa més fotuts i més pobres.

UN HOTEL A SON SANT MARTI

Ha estat notícia la possible instal·lació d'un hotel de cinc estrelles a la possessió de Son Sant Martí, limítrofa de Porreres. I el projecte és d'instalar un camp de golf als terrenys dels voltants. No hi hauria qualcú que ho pensàs fer en alguna finca enclavada dins el nostre terme.

Un record per al P. Gaspar Munar

El passat dia 10 de setembre va morir el Pare Munar i, des de les planes d'aquesta revista, no podem deixar de recordar-lo, especialment perquè va ser, en gran part, l'autor de la *Història de Porreres*. És ben coneguda la tasca de recerca històrica a nivell de tot Mallorca que va dur a terme aquest il·lustre lloretà, però també entre moltes activitats culturals no es pot descuidar la feina que durant anys i anys dedicà a classificar, inventariar i catalogar la important Biblioteca Balear, ubicada al monestir de La Real. Per tot això i molt més, el nostre record. Que descansi en pau.

ACTIVITATS MUNICIPALS

Poques iniciatives s'han notat per part del nou Consistori, davant la problemàtica municipal de Porreres. A no ser que ho duguin en secret i no ens hagin arribat. Tan sols, gràcies a un company, sabem que el batle, Josep Roig, vol intentar que la Comunitat Autònoma construeixi una nova estació depuradora, per eliminar les aigües brutes i transformar-les en aprofitables pels pagesos.

Seria convenient que tenguessin esment dels jardins, pocs i magres, i dels arbres del Poliesportiu Municipal, que han fet un miracle de créixer més que aviat. Així com que arreglin d'una vegada la brutor i malesa dels camins locals, incomprendiblement abandonats per l'Ajuntament.

EL CAMP DE FUTBOL A LA FI IL·LUMINAT

S'ha acabat el cercar la pilota amb ulls de moix per als deportistes que dins les nits d'hivern a més de confondre's, se cansaven de pegar coces a l'aire. La instal·lació de les torres de llum, després de, deu mesos de començades les obres, permet una utilització racional de la canxa futbolística. Esperem que serveixi per pujar el nivell dels futbolistes porrerencs, especialment els del primer equip. S'afició, mentrestant, fa horeta o va a veure el conjunt mallorquinista.

La piscina, ara, hauria de ser l'objectiu.

MILLORES A LA VIA DE CINTURA

El creuer de la carretera de Lluçmajor amb la ronda exterior, serà objectiu d'unes obres a càrrec de la Comunitat Autònoma, per eliminar en gran part el perill que suposa per al tràfic; d'això en poden donar testimoni una bona partida de porrerencs.

AGRUPACIO CULTURAL DE PORRERES

Concurs de Fotografia històrica

bases

L'Agrupació Cultural de Porreres des de la seva fundació el 1971, ha tengut com un dels seus objectius fonamentals el coneixement, estudi i difusió dels aspectes culturals de la vila de Porreres, sempre dins un marc més ample, com és l'illa de Mallorca i l'àrea de cultura catalana.

Un dels aspectes que han preocupat al llarg d'aquests anys ha estat sens dubte la fotografia. L'interès de l'Agrupació Cultural per aquesta afició s'ha anat centrant en una doble vessant: a. tècnica, a través de l'organització de cursos de fotografia i sistemes de revelat; b. gràfica, mitjançant el muntatge de distintes i variades exposicions essent un dels temes més freqüents la mostra dels aspectes històrico-artísticomonumentals de Porreres, des de la impressionant església parroquial fins al més modest pou públic o molí de vent passant, evidentment, per tots els testimonis que ens queden de temps enrera.

Però a part dels objectes materials (pedres, metalls, ceràmiques) i dels documents escrits, avui no es pot prescindir d'altres fonts d'investigació per poder arribar a un millor coneixement del passat com són ara el cinema, els enregistraments, etc. i també la fotografia que, en aquest cas, té un singular interès per a la recerca d'informació sobre el passat més recent. És molt probable que una fotografia ofereixi més dades que tot un lligall de documents ja que sobre la superfície de pocs centímetres quadrats hi apareixen dades personals però també potser de caire polític, social, etnològic, etc.

És per aquest motiu i per tal d'evitar que gran part d'aquest material fotogràfic estigui dispers i fins i tot es pugui perdre que l'Agrupació Cultural proposa una nova tasca partint de la fotografia. Vet ací com s'ha pensat d'organitzar una àmplia Mostra-Concurs de fotografies antigues sobre Porreres amb la il·lusió que hi participi molta gent i que surtin a llum moltes de les que estan ja arraconades.

Animau-vos i col·laborau en aquesta interessant manera de conèixer Porreres a través de fotografies.

1. La participació a la Mostra-Concurs és oberta a tothom.
2. Cada participant pot presentar la quantitat de fotografies que vulgui.
3. Les fotografies han de ser anteriors a 1970.
4. El termini per presentar-les serà entre el dia 1 de desembre i el 20 de mateix mes.
5. La Mostra-Concurs quedarà exposada entre Cap d'Any i els Reis (1988).
6. Els que hi vulguin participar podran sol·licitar la recollida de les seves fotografies en el seu domicili posant-se en contacte amb el número de telèfon 64.73.75.
7. La Comissió organitzadora farà una selecció de les fotografies presentades exposant les que consideri més interessants dins cada secció de premis.
8. L'entitat organitzadora es reserva el dret d' nomenar un jurat idoni per a la deliberació i lliurament de premis.
9. En acabar la Mostra-Concurs, les fotografies seran tornades als propietaris en el seu domicili.
10. Hi haurà els premis següents:
 - a. fotografia més antiga, sempre que se'n pugui demostrar la data.
 - b. fotografia de persona o grup de persones més interessant.
 - c. fotografia de caire urbà (places, cases, etc)
 - d. fotografia de festes populars o actes socials (processons, concerts, mítings, etc.)
 - e. fotografia feta durant el període 1931-1939 (anys de la II República i Guerra Civil).
 - f. fotografia de personatges populars.
 - g. fotografia de feines de foravila (sequer, batre, veremar, fer vi, etc.).
 - h. fotografia d'activitats esportives (futbol, bicicletes, toros, etc.).
 - i. fotografia sobre el món de l'educació i la cultura (professors, escoles, etc.).

MARIA MELIA
sabateria i esparteria

novelats de tardor-hivern

C/ Almoina, 35 - Tel. 64 74 21 - Porreres

L'emigració porrerenca a Cuba (II)

BARTOMEU BARCELO BARCELO (Bages)

"em vaig fer ciutadà cubà"

Antònia Ordines

Per tal d'elaborar un treball sobre l'emigració mallorquina a Cuba a principis del segle XX, entre 1983 i 1984 vaig entrevistar una dotzena de persones, entre elles dues de porrerencs: l'amo Antoni Julià Garí i l'amo en Tomeu Barceló Barceló.

L'entrevista al primer ja la coneixeu, ara es tracta de veure què contà l'amo en Tomeu, conegut com en Bages, i més darrerament com en Sandalio, mal nom d'un fill seu, torero.

Record que era per Desembre, un poc abans de Nadal, quan un amic de Porreres m'informà de l'existència d'un home que vivia a la Residència de les monges, que havia estat a Cuba durant la seva joventut.

Anàrem a veure'l i demanàrem per conversar una estona amb ell. Dins una saleta molt lluminosa, ens trobàrem amb un home prim, arrugat, amb uns ulls molt vius i molta xerrera, així i tot feia alguns cadufos i no sempre responia a allò que li demanaven.

Començarem per parlar de les motivacions de la seva eixida.

- Vos en vàreu anar per estudiar a fora?

- No, per un "capritxo"; perquè jo volia estudiar i es "capritxo" de mon pare era tenir un fill capellà, i no ho va poder aconseguir. En aquell temps ens n'anàvem molts. Jo li vaig dir: "si me donau permís me n'aniré a L'Havana", i li vaig dir de mala manera perquè jo sempre he tengut un geni un poc curt, i li vaig dir: "i si no me donau permís també me n'aniré".

- Recordau quin any vos n'anareu?

- L'any 18, amb es "barco" "Conde Güilfredó" de sa companyia Pinillos.

- Hi anaven molts de porrerencs o éreu vos tot sol?

- No, de Porreres només n'hi anàvem 5 o 6. En aquell temps anar-se'n a L'Havana era...! Jo ja no me'n record de tots ...

- Quants d'anys hi estàreu a L'Havana?

- 17.

- I quin trajecte fèreu?

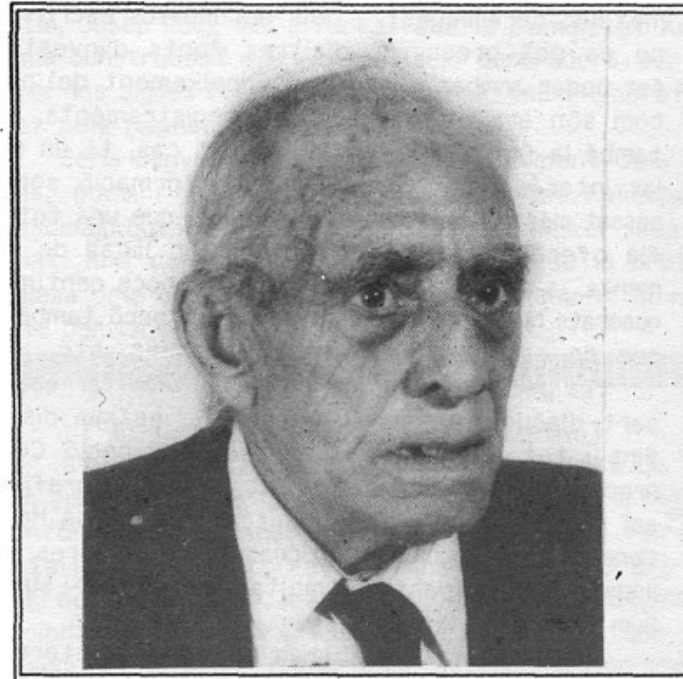
- D'aquí a Barcelona, de Barcelona a València, de València a Malaga, de Malaga a Cadis, de Cadis a Puerto Rico, i de Puerto Rico a L'Havana. Devers 28 dies de viatge.

- Teníeu qualcú que vos esperàs allà, o qualque feina?

- Coneguts i cap contracte de feina.

- Vos en duguéreu doblers o qualque document?

- No me'n vaig dur més que una carta de mon pare, perquè mon pare també hi va estar un parell d'anys ... perquè si Espanya no hagués perdut Cuba jo no seria aquí, perquè hi havia un "cuerpo" que era com sa policia armada que se deia ordre públic, i mon pare hi va anar, i quan va ser allà tant li agradà que va ingressar en aquest "cuerpo" i hi va estar 11 anys.

- Qui vos ho va dir això d'anar a Cuba?

- Jo, que me va pegar pès cap.

- Però sabíeu de gent que hi anava?

- Sí, d'aquí, de Porreres, sa gent era quan se n'hi anava molt.

- I quan arribàreu, què vos va parèixer Cuba? molt diferent d'aquí?

- Sí, me va agradar molt, no hi feia fred mai, estaven molt "adelentats". Barcelona sols no es pot comparar amb allò.

- Quan arribàreu allà, de què fèieu feina?

- Sa primera vegada vaig fer de manobre.

- I dins es vaixell, hi fèieu feina?

- No, qualque vegada si anaves a escurar plats te

donaven més bon menjar, menjaves el que volies.

- Fèieu de manobre molts d'anys?

- No, pocs, llavors hi va haver un senyor que ens fèrem coneguts que nomia Eugenio Rodríguez, me'n recordaré tota sa vida, que me va dir: "què saps fer comptes?", dic "un poc", diu: "has de venir amb jo a un poble que es diu Jaruco", que estava de L'Havana com d'aquí a Palma o un poc més i estava sembrat tot de vinya (...).

- Sempre vàreu estar allà?

- Quasi sempre.

- Fèieu feina al camp?

- No, llavors quan va veure que jo podia dur es comptes me va posar d'encarregat. Però allà sa feina des camp és molt diferent d'aquí, ... perquè sa canya és igual que un canyar d'aquí, sembren un any i dura 7 o 8 o 10 anys, se talla i torna a créixer, igual que un canyar ... i sa pinya és igual que una carxofera d'aquí (...) Allà vaig fer de tot, fins i tot carbó vaig fer. Per menjar ens havíem de posar dins es llit per estar davall es "mosquitero" ..., i per qui no ho hagui vist, li conten i quasi no es capaç de creure-ho perquè allà on se fa es carbó és allò que se diu "ciénagas", que vol dir terres que estan veinat de mar, i s'aigua de la mar puja per damunt sa terra com les marees, i es moscards te mengen viu.

- I després de fer carbó què vàreu fer?

- Tallar canya i ..., perquè llavors jo havia estudiat a s'escola graduada..., teníem es convent a mà esquerra i s'escoleta a mà dreta ..., sa primera escola graduada que hi va haver a Espanya. Tenia 3 pisos, a baix hi anaven es qui començaven a aprendre; a es segon es qui començaven a escriure i això, i quan ja començaven a anar un poc passaven ermig i eren... Allà ses fàbriques des sucre se diuen "ingenis", i per aquesta part entren es trens, perquè cada "ingeni" té sa seva línia que va des camp fins an es moll.

- I vos què fèieu, manejàveu sa màquina?

- Cadascú fa feina, uns a una banda i altres a s'altra, i ... l'any 18 és rigorós! ..., perquè qui no ho ha vist no ho creu, perquè per aquesta part de sa fàbrica hi entra es vagó des tren carregat de canya, i per aquí hi entren es troços i per s'altra part de sa fàbrica hi surten es sacs pesats i fermsats.

- I vàreu fer més feines?

- I llavors vaig fer un poc de manobre; hi havia feina si en volíes fer.

- Guanyaven més doblers que aquí?

- De molt, de molt, perquè cada duro que guanyaves allà eren 8 o 9 d'aquí, perquè allà hi havia doblers de L'Havana; però allà corria es dòlar americà, perquè duros de Cuba n'hi havia, però de plata, paper es

govern no en tenia.

- I es doblers, els vos quedàveu o els enviàveu?

- No, en vaig enviar pocs.

- Es govern ajudava sa gent que anava a fer feina allà?

- No se posava en res.

- I sa gent, vos tractava bé?

- Sí, allà hi havia una partida de societats; hi havia es "centro gallego", es "centro independent", es "centro asturià", es "centro balear"; se provaven a veure qui tenia més bons metges, més bon "trato"; pagaves 2 duros cada més i fins i tot tenies pagada sa torra, tenies metges, operacions, medicaments, tot pagat.

- I "centros" recreatius?

- També, sí, eren es mateixos "centros" que tenien se clíniques, ses mateixes societats, i hi havia jocs recreatius per distreure's. Es "centro" balear sempre va ser es millor de tots; de tots ets altres no n'hi havia cap que adretés a ses dones, es "centro" balear sí.

HI VAIG FER DE TOT, FINS I TOT DE CARBONER

- Hi havia es mateixos jocs que per aquí?

No, eren diferents; bé, es jocs de cartes eren quasi iguals, però llavors hi havia es beisbol (...) és un joc des qui hi ha a Estats Units. Jo practicava es més dolent que hi ha, es "boxeo".

- Es menjar d'allà era molt diferent?

- Sí, ho és, hi ha de tot; i per beure molta cervesa i rom, que no era car.

- I amb sos doblers que vos sobraven, que fèieu?

- Ho gastava amb diversions.

- Quins tipus de diversions hi havia?

- De tota classe. A jo la que m'agradava més era es "boxeo".

- Hi havia epidèmies?

- Sí, allà una malaltia que és molt corrent és el paludisme, quartana que deim aquí.

- No vos enyoràveu?

- Sí i no; allà hi havia una cosa que aquí no la te-

L'emigració porrerenca...

nim i m'agrada molt: allà ningū no se posa amb tu; ni si anaves arunt, ni si anaves avall, ni si feies, ni si deixaves de fer.

Me'n record com si fos ara (...) em diu: " escolta", dic: " què vols?", diu: " t'he d'ensenyar una cosa: si vols estar bé aquí a Cuba, has d'aprendre tres coses, has d'aprendre a veure, sentir i callar"; perquè allà es qui se n'anava de sa llengo aviat l'arreglaven.

- Sabíeu què es deia sa pensió on estàveu?
- Can Tià..., me'n record des carrer: Inquisidor 33.
- Hi devia haver molts de mallorquins allà?
- Sí, un metge d'operacions des "centro" balear que era es millor de tots.
- De tota aquesta gent que vàreu conèixer per allà, heu tornat veure a qualcū?
- No, no n'he vist cap.
- Vos ne recordau de festes o processons?
- Són quasi ses mateixes que per aquí.
- Hi havia carnaval?
- Sí, i gros! Se disfrassaven i (...) en es passeigs es cotxos se topaven.
- Vos ne recordau de qualche glosa?
- Sí, me'n record de qualche una.

"El arbol que está caído
nadie en el mundo lo nombra
i puesto que no da sombra
es que se encuentra vacío.
Cuando estaba florecido
de muchas flores brindó,
y todo el mundo gozó,

y tu gozaste chilena,
y ahora estás quemando leña
del arbol que se cayó."

- Teniu bons records d'allà?
- Molts.
- Hi havia diaris?
- Sí, i bons; hi havia es diari de "La Marina" i "El Mundo" de sa capital, que no n'hi ha cap a Espanya.
- I sa política, com estava per allà?
- Hi havia més política que per aquí. Hi havia eleccions cada 4 ó 5 anys i just podien votar es ciutadans cubans. Jo gràcies a aquest senyor que vaig conèixer, Eugenio Rodríguez, que me va dur a fer feina a Jaruco, me vaig fer ciutadà cubà.
- I vàreu votar?
- No perquè volia poder tornar aquí si volia. Però gràcies a que me va fer ciutadà cubà vaig poder fer feina de policia; havia de recollir tots es qui no tenien feina i llavors els treien des país, però com que jo havia estat com ells els avisava perquè se poguessin aragar; se'n varen térer i vaig haver de deixar-ho.
- Tornàreu cap aquí?
- No, jo he corregut nōn; me'n vaig anar a Estats Units, a Mèxic, etc. abans de tornar.
- Quan vàreu tornar, vos varen rebre bé?
- Sí i no; es meus germans tenien enveja.
- Per què? Pes doblers?
- No, no en vaig dur molts,... perquè havia viatjat molt.

Antònia Ordines

CANVI DE RECTOR

El fins ara rector nostre, Mn. Francesc Ramis, ens ha deixat perquè s'ha traslladat a Manacor. Entre les coses positives que ha realitzat durant la seva estada al nostre poble, hem de destacar, des del punt de vista cultural, la normalització lingüística de la popular "Semilla".

El substitueix el que fins ara havia estat rector de Montuiri.

UNA ALTRA PLANTA D'AGLOMERAT ASFALTIC

Ja sōn dues les plantes industrials instal·lades a les fal·des de Monti-Sion per produir aglomerat asfàltic. Sort que s'han instal·lat sense que se vegin des de l'exterior, dissimulades dins els clots de les respectives graveres. I els clots no deixen de menjar-se els puigs fins que no en quedarà cap.

LLUM D'OLI

Butlletí Informatiu de l'Agrupació Cultural de Porreres.

D.L. PM 76/1.979

Redacció/Administració/Publicitat: Carrer de l'Almoina, núm. 67-1er. Porreres Mallorca.

Preu subscripció: 500 pessetes (un any)

Edita: AGRUPACIÓ CULTURAL DE PORRERES

Els articles publicats reflecteixen únicament l'opinió dels autors.

Imprès en ofset

COORDINACIÓ: Joan Barceló, Vicenç Marí i Joan Melià.

REDACCIÓ: Francesc Llinàs, Maria Barceló, Joana Mora, Jaume Rosselló, Ferran Ribas, Margalida Barceló.

COL·LABORADORS: Foto Vidal, Ramon Rosselló, Antònia Ordines.

Libres per a no tenir a la biblioteca

Amb aquests llibres no us en feu una biblioteca, d'aquelles tan fines de fusta de caoba o d'albercoquer, ni d'aquelles tan "progres" de fusta blanca de pi o d'imitació, o post-moderna de plàstic i metall negres; i el que no heu de fer mai mai és ordenar-los, espolsar-los, netejar-los amb "Centella" o "Super-Ween"; tampoc no cal anar massa alerta en doblegar o no els fulls.

Teniu-los darrunt el seient del cotxe, devora la tapadora del WC, darrunt el corrodí o davall el coixí, camuflau-los entre els papers de l'oficina o les claus angleses, posau-los dintre les tapes del manual de literatura catalana, o aferrau-los al manillar de la bicicleta ... i, sobretot, obriu bé els ulls (entre altres coses per no travelar).

L'arqueòloga va somriure abans de morir

Antoni Serra

Edicions de La Magrana. Barcelona, 1986.

P.v.p. 400 pts.

Us agraden les pel·lícules de cicle negre? Aquí en teniu una sense pantalla ni colors: en blanc i negre.

Es tracta d'una novel·la policíaca, escrita per un srolleric d'una cinquantena d'anys, que es diverteix i ens diverteix amb les llanegades i encerts de Celso Mosqueiro, un detectiu privat que viu dintre d'un llaüt i espia (i a vegades coneix!) jovenetes arqueòlogues i antiquàries per Munic, London, Motpeller i Menorca.

Qui és l'assassí?

O és una dolça assassina?

Norrés ho sap Celso Mosqueiro.

Jo, ara també ho sé, però el que no tenc gens clar és que l'arqueòloga somrigués abans de morir.

DEL CONCERT D'ORGUE

Gràcies a l'Església Evangèlica Alemanya i a la Comissió Diocesana varem poder assistir una vegada més a un acte musical a la nostra parròquia, en la qual els músics alemanys i la Filharmònica ompliren amb les notes musicals l'àmplia nau parroquial.

ELS ROBATORIS I LA FALTA DE VIGILANCIA

S'han produït una sèrie d'importants robatoris a alguns domicilis i comerços, que han trencat la relativa tranquil·litat que se respira al nostre poble. La gent es queixa de la poca vigilància que duen a terme les Forces de Seguretat, tant municipals com de la Guàrdia Civil, així com de la poca llum que hi ha pels carrers passada la mitja nit.

I després de no haver travelat i de saber qui era el malparit que ens fa seguir amb la lectura, podeu somriure abans de ... tirar el llibre o posar-li vases, o simplement, canviar-lo pel paper higiènic i així no ho haureu perdut tot.

A TOTA MUSICA !

**EL MILLOR AMBIENT
DE TOTA LA COMARCA**

**XI SETMANA CULTURAL
DE SA FIRA**

ACTIVITATS ORGANITZADES PER L'AGRUPACIO C.

Divendres, 23.

- 21 h.- XV Torneig d'escacs de Porreres, per a jugadors locals. Les partides es jugaran tots els divendres fins el 27 de novembre a l'Agrupació Cultural.

Dissabte, 24.

- 21. h.- Presentació de l'exposició "10 anys de la Unió de Pagesos", a la Casa de Cultura de "La Caixa". Estarà oberta els dies 23, 24, 25, 27 i 31 d'octubre i dia 1 de novembre.

- 22 h.- Recital de KATANA, duo format per dues cantants amb acompanyament de les seves pròpies guitarres. Interpreten versions de "blues", "country", rock i bossa. Al local de l'Agrupació Cultural.

Diumenge, 25.

- 15 h.- Visita cultural al terme de Petra (Convent de Sant Bernadí, casa natal de Juníper Serra, museu, celler de Son Calò, Bonany, etc.) Concentració al carrer de l'Almoina.

- 18 h.- Visita a l'observatori astronòmic de Sencelles. La sortida serà de Plaça.

Dilluns, 26.

- 22 h.- Concert de jazz, bossa-nova i ragtime. Trio format per Antoni Servera (saxo i flauta), Jaume Rosselló (guitarra) i Joan Roig (percussió). Local de l'Agrupació.

Divendres, 30.

- 21 h.- Continuació del XV Torneig d'Escacs.

Dissabte, 31.

- 21 h.- Projecció del vídeo "Balls i danses populars de Mallorca, a càrrec d'Aina Samsó i Rafel Ferrà a la Llar dels Padrins (carrer dels Mags).

Diumenge, 1.

- 10 h. - Excursió en bicicleta pel terme de Porreres (Sant Jordi, Serra Llarga, Cova de les genetes, etc. Sortida c/ Almoina.

DARRERES ACTIVITATS REALITZADES PER L'AGRUPACIO

Diumenge, 6 de setembre: Amb més de 70 persones participant, es va dur a terme, com ja és habitual per aquesta època, la Travessia del Torrent de Pareis, en la seva dotzena edició.

Tots els participants varen quedar satisfets d'aquesta eixida i cal desitjar que a futures excursions es registri aquest alt grau de participació.

Els excursionistes a Lluc.

Escacs: Des del 25 d'agost al 19 de setembre es va disputar, al local social el IX TORNEIG D'ESCACS "VILA DE PORRERES". Hi participaren de vint-i-quatre jugadors. El guanyador fou novament Antoni Pont, del Club "Costa de Calvià", que ja va vèncer a l'anterior edició. A continuació es classificaren Gabriel Pujades, Rafel Garcias i Llorenç Cànaves. El primer porrerenc classificat va ser Jaume Cerdà.

A la ronda de cloenda, hi va assistir el Conseller d'Esports del C.I.M.

CA NA

MARGALIDA

PERFUMERIA
JOYERIA

Carrer L'almoina N°34
Telefon 64 70 67
PORRERES-Mallorca

Seria terrible haver de començar aquesta espipellada d'avui així: Enemics porrerencs! Igualment seria funest, trist i deplorable, si quedàs enmitjat amb amics i enemics, tant si eren més els amics com els enemics.

Era el meu voler, parlar avui de l'arb en Joan Trobat, *Cudem*, de la feina de llenyater i de la llenya. Segur que parlaré de la llenya, però no de forn, sinó de la llenya que fa tornar el feix gros.

Segur, seguríssim, que som ben conscient de com és de delicat tractar el terra que pretenc tocar i fer-ho amb tota la varietat que tenc a mà, sense apassionar-me, ni pels clarinets ni pels trombons, que tots són instruments necessaris; ni per la part de bateria o la batuta, que si molta de bateria hi hagués, emperò faltàs la batuta, malsonaria ferm, i la batuta, per molts de *compassillos* o contrapassos que marqui, res serà sense tota la coordinació de so i de temps, això és l'única feina d'un director i, si ho fa bé, d'enhora-bona està, perquè amb això en té més que suficient.

De la Filharmònica

Per Jaume Rosselló

Vos promet, amics porrerencs, com a fill de músic ja mort (mon pare tocà a la banda fins que amb un topi de fuster se tallà tres dits de la mà) i com a pare d'un fill que toca a la banda i com a fill de cosí de l'ex-director, que és evident que els porrerencs estimem la banda de música, ara que això no ho fem servir d'utopia i comencem a posar-nos a desfer la banda amb les dues mans.

Anem al gra de la qüestió: Què és estimar la Banda? És que se podem donar postures tan contradictòries i contraproduents en persones que diuen estimar la banda, i de fet l'estimen, que única

ment fan destorbar, aturar el seu funcionament. Precisament quan s'ha aconseguit un renom dins Mallorca, més obligació tenim de mantenir-la enlairada, i si hem d'aixecar les puntes, i si hem de cercar nous suports: endavant! Això d'aturar mentalitats joves i fresques, que van *in crescendo* (i perdonau-me la frase ja que parlem de música)... Molt millor, quin orgull per un mestre que un deixeble el pugui substituir anc que el superi. No entendre això denota orgull desenfreït i no massa visió de futur.

Estimar la banda? Si féssim una llista d'entrevistats, segur que pujaria molt més el personalisme que els problemes interns de la Filharmònica; i això a res de bo condueix. No és la banda ni un grup de músics

joves amb un personatge flemàtic i gracios a davant, no és la banda uns músics veterans, amb tantes d'hores dedicades a la banda que ja s'ha perdut el compte fa estona de les vetllades, hores i hores amb fred i amb calor; no és la banda, la junta directiva, per molt legalitzada que estiga. No, la banda no és això. La banda és, són, tots i cada un dels músics legalment adesos, inclòs el director, perquè el director tot sol, tampoc no és la banda, per molt que l'estimi o per molt que digui que l'estima. I, si en totgrup -tant d'esports com d'art- hi ha d'haver una coordinació sincronitzada tan perfecta, tan unida, tan ajustada, quan parlem d'una banda de música, això ha de ser amb molta més exactitud.

Quan se romp l'harmonia, allò que era música és renou. I com més desajustament, desunió hi ha, més estrident resulta el renou.

Quin esperit de bons porrerencs i defensors de la Filharmònica estimula i anima per promoure un espectacle públic tan deplorable com el que s'organitzà el passat dia 15 d'agost.

Mai de la violència se n'ha tret un bon resultat, la sensatesa, la paciència, ha de ser puntals que més prest o més tard facin lluir la veritat de tot aquest embolic, que voltros mateixos heu fet més que públic escandalós.

Si és ver que una junta invàlidament constituïda, convocà assemblea general per votar el cessament del director, ¿per què ell cercava vots a dreta i a esquerra? ¿L'assemblea, era vàlida o no? Hi havia junta o no? Si és un problema de la banda enxerxau-lo voltros mateixos i no hi compliqueu el poble, si l'immiscuïu que siga amb la veritat.

Que feren el ridícul a Vilafranca i a Alcúdia, qui ho diu? Perquè ja se sap "de bonat i de maldat, la mitat de la mitat seegons d'on ho has agafat".

I sobretot, i la veritat, no eren tampoc tot *solos* brillants abans, si sou músics d'orella fina, o sabeu ben cert, emperò sempre se fa tot quant se sap i un poc més; que, jo el primer, m'agradava escoltar-vos.

I no estar bé aprofitar noms concrets, això resulta sempre odiós.

No sé quin resultat poden donar aquestes desavinences, que gairebé sempre arriben a ser personals, i amb això tampoc no val jugar-hi, una cosa és la persona i l'altre els fets.

Els fets personals i no referents a aquell assumpte en concret de res serveixen per esbrinar bé l'assumpte i filar prim.

Les paraules canviades o girades, o bé demostren 1^a: dolentia, intencionament, alevosia; 2^a: que no coenixen l'exactitud, la veritat, i és poc prudent obrar d'aquesta segona manera, puix per acusar sempre s'ha d'estar ben segur d'allò que se diu.

Per exemple, si un músic diu: "Aguantaré dins la

banda fins que vegi la mort d'aquest senyor com a director de la banda", ha dit això i no ha dit vull veure la mort d'aquest senyor o vull veure la mort de la banda.

Amb les insults, que per desgràcia tots els semblam a eixams, tenen el valor de les circumstàncies segons l'alteració de nervis que duguem i voler donar el valor absolut d'això a tot quant s'ha dit també és poc responsable, amb tot i això que estigui malament dir impropis a ningú.

No és hora d'excitar ànims ni de crear problemes, de tot això no n'ha estat mai hora, més ara que els ànims en tensió; és hora de demostrar qui té el cap clar, qui estima la banda, qui fa el ridícul, qui cerca protagonisme i ostentació.

Jo que escric des d'un angle un poc comparatiu, anc que sigui en to menor, si bé més difícil, m'explicaré... La Filharmònica, una institució centenària amb arrels fortes i abrinades... per ventura el seu histo-

rial fa que massa gent hi vulgui dir la seva per penjar-se la medalla. Potser seria bo pensar un poc quin era l'esperit del fundador. I aquí és on ve la meua cavil·lació:

Qui pot equiparar l'esforç del naixement i creixement d'una entitat que ho fa sense ajuda de ningú (me referesc a estaments oficials). Un director, qualche nomms hem de dir, que també es fundador, gairebé col·lombra quines són les dificultats d'una organització, i per aquestes entitats que neixen, esperen dar-les ajudes quan ja són adults, si bé això és bo perquè reforça la vitalitat, per cercar subsistir, per la necessitat mateixa de viure.

No, no acabaré cridant visca allò o allò altre; podria espantar qualcú. Vos diré que sé l'esforç que suposa fundar un grup. Total, perquè t'ho desfacin tot en quatre grapades ■

3-9-87

Grup Foganya, nova etapa

L'any 1987 ha estat un any molt especial per al Grup Foganya. El motiu era que estrenàvem uns Estatuts. Havia esdevengut necessari ja que, si bé als inicis el Grup no era més que un grupet d'amics (això sí, ben avenguts i amb moltes ganes de fer feina) que intentava fer una comèdia o una carrossa, amb el pas del temps resultava ja pràcticament obligatori fer dues comèdies cada any, la carrossa de Sa Rua, etc. Havia arribat, idò, l'hora de legalitzar aquesta situació: fer una llista de socis, formar una Junta Directiva, etc. I tot això, regit per uns Estatuts, inscrits ja al Govern Civil. Així, el popular Grup Foganya, és ara la Societat Cultural, Artística i Recreativa Grup Foganya. I segons els Estatuts, els seus fins són:

- a. Les representacions teatrals, declamacions, pantomimes, conservació de costums i tradicions.
- b. Les activitats artístiques; plàstiques i històriques.
- c. Proposar i dur a terme la conservació de la fisonomia pròpia del poble i del seu terme.

Seguint aquestes directrius, vos donarem un breu resum de les principals activitats que hem duit a terme enguany. Així podem destacar:

1. Muntatge de les carrosses de la Cavalcada dels Reis d'Orient.
2. "Ressuscitarem" la festa de Sant Antoni, participant molt activament en la venda de ximbombes, fent foguerons, etc.
3. Participació a Sa Rua de Ciutat amb una Carrossa.
4. Organització de la serrada de sa jaia Coremb.

5. Presentació d'una nova carrossa a Manacor, el 24 de maig, amb excel·lents resultats.

6. A través de Porreres Ràdio, lectura de rondalles mallorquines i també es va dur a terme el primer concurs de Cultura Popular Mallorquina.

7. Per Sant Roc, concurs de caretes per a al·lots i nines de Porreres, fins a dotze anys d'edat. Representació de la comèdia *Jo seré el seu gendre*.

8. D'aquí a final d'any, representarem la comèdia *Ara plouen figues*, participarem a la *Festa Pagesa*, etc.

En resum, són les activitats que intentam fer per mantenir la nostra cultura tradicional tan a punt com sigui possible. Amb l'ajuda de tots podrem millorar i fer de Porreres un poble més culte, que llesguesqui més i que senti amb força les seves tradicions, però sabent mirar cap al futur que, en definitiva, és més important.

G. Barceló Márquez

Grup Foganya

Els dies 30 i 31 d'octubre i el dia 1 de novembre, representarà l'obra de teatre ARA PLOUEN FIGUES, de Joan Mas

* * * * *

Tots els dies a les 9 del vespre

* * * * *

AL TEATRE PRINCIPAL

Torrent de Pareis

Nostra terra Mallorquina té un esqueix,
fêu-li un cíclop cercant tal volta un tresor?

Nafra fresca que té vida i no creix
tant endinsa!... Endinsada fins al cor,
d'hermosura, un feix.

Dins un mar de roca dura, hi té empriu
temporal de roquisar tot encantat,
bocs salvatges i voltors hi tenen niu,
són els cims, onades de gran majestat,
mon delit aquí reviu.

El redòs de les entranyes mallorquines
com fill seu jo m'hi sent molt més segur
dins esglais d'aguaitades selvatgines,
ja no em record d'altres cuites; de ningú,
ja no em record d'espines.

Torrentera, que t'endús mil fantasies
onejant-les amb quimeres i il·lusions,
jo voldria tenir el vol de les falcies
quan bramulen d'aigua forta eixs escalons
engorgant mil poesies.

Quant l'aigua baixa mansa per estrer saragall
s'avenca dins les roques fent créixer la remor,
encletxa i altra encletxa, torrent fan d'esglai
i l'aigua que era mansa, de brava fa temor
ningú ja no en beurà mai.

Bramant com una fera tot el torrent avall
estones fent cascades i a voltes remolins
mil feres que bramulin o mil trots de cavall
i laigua forta avança pel torrent endins
la mar és la gran vall.

Ets gran per ta altura, fins a la nuvolada,
ets gran per ta bravura, tu vius de bestiar,
ets gran perquè t'amances cada any una vegada,
ets gran per això m'agrada venir-te a visitar,
ets gran terra endeuada.

Jaume Rosselló Verger

SENSE ESCLATA-SANGS NI GIRGOLES

De moment n'hi ha molts pocs que hagin tastat
aquests exquisits productes de les nostres garrigues
i puigs. Esperem que les darreres pluges facin sortir
els tan esperats elements gastronòmics. L'arribada
dels tords és un complement ideals per bolets i al-
tres espècies. Sort.

SALON ANTONIA

Perruqueria Unisex

Estilista especialitzada

en tall

i tractaments capilars

C/. Cristóbal Colón, 24 - Tel. 647610

PORRERES

VENGA A PROBAR EL DIESEL QUE HARA HISTORIA. PEUGEOT 309 DIESEL.

Un coche que hará historia, porque acaba, por fin,
con esa historia de que los diesel son coches lentos, ruidosos...

Sus 1.905 cc. le proporcionan 65 cv. de potencia capaces de alcanzar los 160 Km./h.
en absoluto silencio.

El PEUGEOT 309 DIESEL ha alcanzado, también en diesel, el ambicioso equilibrio
entre rendimiento y consumo: sólo necesita 4,4 litros
de gas-oil a los 100 Km., con una autonomía de más de 1.200 Km.

Y todo, además, con equipo excepcional: hasta con aire acondicionado si lo desea.
Le invitamos a conocerlo.

Acérquese a nuestras instalaciones y pruébelo: comprobará que
el PEUGEOT 309 DIESEL va a hacer historia... porque es otra historia.

PEUGEOT 309
ES OTRA HISTORIA.

MOSA
calle aragón, 191
tels. 2796 00

su concesionario
PEUGEOT TALBOT

